

ANNEKE KOORN & EMMEKE BOOT

Ik help jou Nederlands leren

*hulpboekje voor
taalmaatjes*

VanDorp Educatief

IK HELP JOU NEDERLANDS LEREN

Ik help jou Nederlands leren
Hulpboekje voor taalmaatjes

Anneke Koorn & Emmeke Boot

Uitgeverij VanDorp Educatief
een imprint van VanDorp Uitgevers
info@vandorp-educatief.nl / www.vandorp-educatief.nl

1e druk december 2023

ISBN 9789461853530
NUR 114

© 2023 Anneke Koorn & Emmeke Boot
© 2023 Uitgeverij VanDorp Educatief

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden opgeslagen of vermenigvuldigd op welke wijze dan ook, zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever.

Anneke Koorn & Emmeke Boot

Ik help jou Nederlands leren

Hulpboekje voor taalmaatjes

Inhoudsopgave

Inleiding.....	7
H.1 Taalmaatjes, wie zijn dat?.....	11
H.2 De weg naar Nederlands leren.....	15
H.3 Bewustwording van onze manier van praten.....	19
H.4 De didactiek, hoe kun je helpen?.....	21
H.5 Taal leren buitenshuis.....	25
H.6 Het gaat om functionele taal.....	29
H.7 Alles begint met woorden leren.....	33
H.8 Dagelijkse uitdrukkingen.....	37
H.9 De basisgrammatica, een overzicht.....	39
H.10 Typische grammaticale NT2 obstakels.....	43
H.11 De spelling, een paar regels.....	49
H.12 Verstaanbaar spreken.....	53
H.13 Taal op de werkvloer.....	59
H.14 Taalniveaus en examens NT2.....	63
H.15 Taalvaardigheden en oefeningen.....	67
Bijlage 1 Verwijzingen naar methodes en websites.....	85
Bijlage 2 Begrippenlijst.....	87
Bijlage 3 Woordenlijsten veel gebruikte dagelijkse woorden.....	91

Inleiding

Het belang van Nederlands leren

'Ik spreek geen Nederlands.'

'Nederlands is een moeilijke taal.'

'Waar kan ik Nederlands leren?'

'Hoe leer ik snel Nederlands?'

'Wie kan mij helpen?'

'Ik leer het nooit, ik heb te weinig oefening.'

Deze uitspraken en vragen hoor je regelmatig van volwassenen die Nederlands willen of moeten leren. De meeste mensen weten wel hoe het voelt om zich niet te kunnen uitdrukken in de taal van het land. Je bent bijvoorbeeld in een land op vakantie waar je de taal niet spreekt, je wilt iets zeggen, maar hoe? Op dat moment ervaar je taalnood. Dat geldt zeker voor hen die in een ander land gaan wonen. Anderstaligen die zich hier gevestigd hebben kunnen vanwege de taalbarrière op den duur gevoelens van isolatie, frustratie en onbegrip ervaren. Voor hen is het Nederlands leren van groot belang.

Hulp bij het leren van de taal

Er zijn veel cursussen en trainingen voor mensen die Nederlands moeten of willen leren maar ook de vrijwilligers die bewust of onbewust helpen, feedback geven of aanmoedigen zijn heel belangrijk. Voor de taalmaatjes die het vak NT2 (Nederlands als Tweede taal) niet bestudeerd hebben, is het niet altijd makkelijk om alle vragen te beantwoorden en zaken die met de taal te maken hebben goed uit te

leggen. Geduld en doorzettingsvermogen zijn belangrijk voor zowel taalmaatjes als voor de anderstalige.

Onder taalmaatjes verstaan we: vrijwilligers, taalbuddy's, partners van anderstaligen, gezinsleden die Oekraïners thuis opvangen en alle anderen die hulp bieden aan anderstaligen met de Nederlandse taal. Hoe kun je iemand zo goed mogelijk helpen en begeleiden en welke kennis moet je hebben van NT2? Wij geven hierbij een praktische handreiking, geïnspireerd door de vele enthousiaste verhalen van taalmaatjes.

We spreken in dit boekje tegen de duizenden taalmaatjes die in Nederland met hun fantastische inzet mensen helpen bij het leren van onze mooie Nederlandse taal. Wij hopen dat de inhoud van dit boekje zal bijdragen aan het plezier hiervan!

Inhoud

In dit boekje vind je informatie en voorbeelden uit de praktijk. In elk hoofdstuk staan praktische tips voor jou als taalmaatje.

In het eerste hoofdstuk lichten we toe wat we onder het begrip taalmaatje verstaan en geven we tips hoe je als taalmaatje de niet-Nederlands sprekende medemens kan benaderen. In het volgende hoofdstuk gaan we in op hoe en waar de anderstalige Nederlands kan leren. In hoofdstuk drie benadrukken we nog eens hoe belangrijk het is dat we ons bewust zijn van hoe wij spreken. Dan volgt informatie over het belang van hulp bij het leren van de taal. Vervolgens gaat het over de inhoud: over welke onderwerpen moet de anderstalige een

woordenschat verwerven en hoe let ik als taalmaatje op de structuur van de taal: hoe maakt iemand juiste zinnen en welke grammatica is noodzakelijk? Ook besteden we aandacht aan de uitspraak en aan oefeningen.

Een extra hoofdstuk gaat over de taal op de werkvloer. Ook geven we informatie over de verschillende NT2 niveaus en de bijbehorende examens en ten slotte volgen er extra tips per taalvaardigheid: lezen, luisteren, schrijven, spreken en gesprekken voeren.

Achter in het boek zijn drie bijlagen opgenomen: een begrippenlijst, verwijzingen naar bestaande lesmethodes en websites en woordenlijsten van veelgebruikte dagelijkse woorden.

Hoofdstuk 1

Taalmaatjes, wie zijn dat?

Een taalmaatje is iemand die een niet-Nederlands sprekende helpt bij het leren van de taal. Dat is meestal op vrijwillige basis. Een taalmaatje staat letterlijk naast de anderstalige en is vaak erg belangrijk voor mensen die de taal willen of moeten leren. Soms leert men alleen Nederlands van een taalmaatje maar meestal zijn taalmaatjes een welkome aanvulling op een training.

Partners

Ook de partner van een anderstalige kan een taalmaatje zijn. Hij of zij gaat immers dagelijks met de buitenlandse partner om. Het is logisch dat de partner van een anderstalige vooral in het begin via een hulptaal spreekt. Meestal is dat het Engels. Het is vaak moeilijk om in het begin een gesprek te voeren of gevoelens in het Nederlands uit te drukken. De partner kan echter van grote waarde zijn. Een uurtje samen Nederlands spreken tijdens het avondeten of het benoemen van voorwerpen in huis kan bijvoorbeeld helpen om de woordenschat te vergroten.

Vrijwilligers

In Nederland en België zijn tal van organisaties waarbij vrijwilligers zich kunnen aanmelden om taalmaatje of taalbuddy te worden. Er zijn ook veel individuele initiatieven en ook de gastgezinnen voor de vanaf 2021 naar Nederland gekomen Oekraïners zijn vaak enthousiaste taalmaatjes. Deze vrijwilligers halen meestal veel voldoening

uit het bieden van hulp bij het leren van onze taal. Wat is er mooier dan iemand helpen met je eigen taal en cultuur zodat de ander meer kansen krijgt om te integreren?

Als je als taalmaatje wil gaan werken met een anderstalige dan kan dat door je aan te sluiten bij een organisatie, via de bibliotheek of via de gemeente. Een taalmaatje wordt ook wel een taalcoach genoemd. Het ligt aan de behoefte van de anderstalige waarbij hij of zij hulp of ondersteuning nodig heeft. Dat kan zijn bij het invullen van formulieren, het wegwijs maken in de samenleving, taalhulp op de werkvloer of samen naar buiten gaan. Bij dat alles is taal immers de bindende factor.

Het is van belang dat je als taalmaatje naast het hebben van geduld ook beseft dat de persoon die de taal wil leren niets heeft aan harder praten of grotere letters. Hij of zij spreekt alleen de taal niet. Dus geen stemverheffing. Ook een kinderlijke toon is niet juist. We hebben te maken met volwassen mensen die soms meer meegemaakt hebben dan wij. Juist stimuleren en kleine succesjes benoemen. Dat is van belang!

Tip 1

Spreek met en tegen de anderstalige zoveel mogelijk Nederlands en op gelijkwaardige toon.

Tip 2

Taalaanbod is het belangrijkste, dus blijf Nederlands praten tegen de anderstalige ook als hij/ zij je niet direct begrijpt. Zeg het eerst in het

Nederlands en (bij een beginnende anderstalige) vertaal het eventueel pas daarna of doe dat andersom.

Tip 3

Neem niet te veel hooi op de vork. Bezoek een kledingzaak, maak een wandeling door het park, ga samen naar de groentekraam op de markt. Eén activiteit per keer is genoeg. Een praatplaat of foto doet het ook altijd goed. Als er maar over te praten valt.

Tip 4

Leer samen onze taal! Er zijn goede programma's en goede boeken (lesmethodes). Het is verstandig om je als taalmaatje daarin te verdiepen. Bibliotheken bieden taalontmoetingen aan en hebben vaak ook een goede NT2 afdeling.

Tip 4

Maak samen veel gebruik van de telefoon. Oefenen, opzoeken, een berichtje versturen, het is allemaal taal.

Tip 5

Stimuleer de anderstalige om Nederlands te spreken op de werkplek. Een collega als taalmaatje is ideaal. De werkvloer is de ultieme plek om de taal te leren, mits er Nederlands wordt gesproken natuurlijk.

Een mooi voorbeeld is het verhaal van Moussa uit Gambia. In dat land ontmoette hij zijn Nederlandse vriendin, die daar werkte in een kindertehuis. Ze worden verliefd en besluiten een leven op te bouwen in Nederland.

Moussa is analfabeet. In Gambia had hij geen kans om naar school te gaan, omdat hij op het land zijn ouders moest helpen. Toch probeerde hij dagelijks om in het kleine klasje waar Engelse les werd gegeven achterin te zitten en op die manier heeft hij Engels leren spreken en verstaan. In Nederland kwam hem dat van pas.

Uiteindelijk moest hij aan de inburgeringsplicht in Nederland voldoen, dus via een cursus voor analfabeten leerde hij lezen en schrijven in het Nederlands. Daar werd gezien dat hij goed kon leren.

Voor Moussa was het naar school gaan niet genoeg. Hij wilde financieel niet afhankelijk zijn van zijn vriendin en werd aangenoemen als vuilnisman in zijn woonplaats. Dit was heel goed voor zijn taal. In de avond ging het leren verder, mede dankzij de hulp van zijn vriendin en de individuele lessen van een taalmaatje.

Uiteindelijk heeft hij een MBO opleiding gevolgd en werkt hij nu in de Zorg. De hulp van partner, het vrijwillige taalmaatje en het doorzettingsvermogen van Moussa brachten hem waar hij nu is. Na vijf jaar is Moussa geworden wat hij altijd wilde.

Hoofdstuk 2

De weg naar Nederlands leren

Wie zijn de anderstaligen die Nederlands leren?

Mensen die aangeven Nederlands te willen leren kunnen we grofweg indelen in: asielzoekers en statushouders, buitenlandse partners van Nederlanders, internationale studenten en arbeidsmigranten. Soms zijn ze net in Nederland en soms al langere tijd. Mensen met verschillende achtergronden en verschillende leerdoelen.

Taaltrainingen

Voor al deze mensen zijn er veel mogelijkheden. Er zijn taaltrainingen van taalbureaus, Volksuniversiteiten, ROC's, taalcentra op de universiteiten en in bibliotheken. Ze zijn er zowel online als op locatie en er werken meestal gekwalificeerde docenten. Men werkt vaak toe naar het behalen van een inburgeringsexamen of een Staatsexamen. Maar ook kunnen de lessen als doel hebben om het taalniveau te verhogen.

De goede trainingen zijn soms duur en niet iedereen is in staat om zelf een cursus te bekostigen. Soms wordt één en ander vergoed en de weg om dit te weten te komen leidt via de gemeente of via de website www.inburgeren.nl (zie bijlage 1)

Taal leren in het land waar je langdurig verblijft is echter zoveel meer dan een cursus Nederlands als Tweede Taal volgen. De meeste mensen willen graag snel integreren, het liefst werken, een vaste verblijfplaats hebben, het leven weer opbouwen. In het geval van anderstaligen die hier komen vanwege werk (arbeidsmigranten) of vanwege een relatie met een Nederlander speelt het vinden van een vaste verblijfplaats meestal minder. De werkgever of de partner zorgt voor inkomen, een onderkomen en vaak ook voor de taalles.

Asielzoekers en statushouders

Voor asielzoekers en statushouders duurt het langer voordat ze deze zekerheden hebben. Zij komen meestal uit een onveilige situatie en ervaren dan meer stress. Toch is het van belang zo snel mogelijk met de taal en cultuur van Nederland in aanraking te komen. In de asielcentra wordt vaak al begonnen met de eerste taallessen, veelal gegeven door vrijwilligers. Een eerste belangrijke kennismaking met de taal.

De gemeenten hebben een belangrijke rol bij het doorverwijzen naar de juiste locatie om de taal te leren. Het vinden van een geschikt taalaanbod kan soms lang duren. In die tussentijd zoeken anderstaligen soms zelf

naar lesmateriaal. Achterin dit boek verwijzen wij naar enkele websites en studieboeken die de beginnende anderstalige kunnen helpen.

Wat van groot belang is, is de motivatie van de anderstalige. Hoe

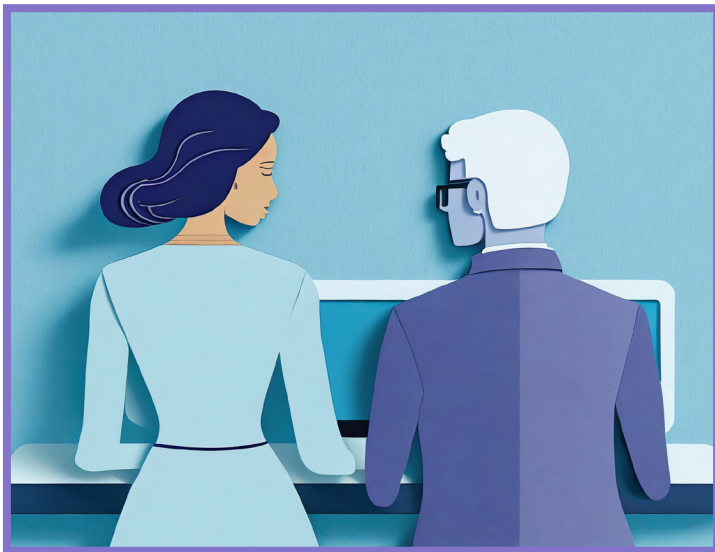
graag hij/zij de taal en de cultuur kan leren, hangt voor een groot deel ook af van de wil en de mogelijkheid om te leren en te integreren.

Tip 6

Zoek samen naar een gepast taalaanbod. Informeer daarvoor bij de gemeente en bibliotheek of zoek op internet.

Tip 7

Help de anderstalige indien nodig om te zoeken naar de juiste online cursus. Ga zo mogelijk eens naast de anderstalige zitten om extra uitleg te geven.

Hoofdstuk 3

Bewustwording van onze manier van praten

In onze dagelijkse taal gebruiken we verschillende 'manieren van praten.' We spreken in formele en informele situaties. Op straat en thuis wordt anders gesproken dan op het werk. Met 'manieren van praten' bedoelen we ook dat er veel woorden en uitdrukkingen gebruikt worden die niet letterlijk te vertalen zijn. Als je ze wel letterlijk gaat vertalen kom je er niet.

Voorbeelden hiervan die je op straat kunt horen:

'Hé, hoe ist'ie?'

't Gaat, met jou?'

'Beetje in de lappenmand de laatste tijd.'

'Vervelend joh, hou je taai!'

Het zijn onvolledige zinnen uit de dagelijkse taal, die bovendien bestaan van idioom. Ook plakken wij woorden aan elkaar, slikken zinsdelen in of verkorten de woorden. Voorbeelden hiervan zijn:

'Kweetnie',

'Wazegtienou?'

'Tuurlijk!'

Een anderstalige kan met de manier waarop wij de dingen zeggen niet altijd uit de voeten. Het eerste wat je als taalmaatje moet leren is om je bewust te worden van hoe wij spreken.

Tip 8

Let op je eigen alledaagse taalgebruik. Sta eens stil bij wat je zegt: slik je letters in? Plak je woorden aan elkaar?

Tip 9

Spreek met een anderstalige in het begin langzaam en articuleer duidelijk. Spreek het liefst in volledige maar korte zinnen.

Tip 10

Wees geduldig. De ander heeft tijd nodig om datgene wat je gezegd hebt te verwerken. Vul dus wat iemand wil zeggen niet te snel aan maar luister goed naar de ander.

Tip 11

Probeer een uitdrukking of gezegde niet letterlijk uit te leggen. Soms is het al genoeg om te zeggen: 'Dat zeggen wij zo!'

Taal is dynamisch en verandert snel. De uitdrukkingen en spreekwoorden die ouderen gebruiken zijn vaak bij jongeren onbekend en worden niet meer gezegd. Tegelijkertijd gebruiken jongeren veel andere en nieuwe woorden en uitdrukkingen, vaak geleend

uit het Engels. Het gaat bij het leren en verstaan van onze taal eerst om zo begrijpelijk mogelijk te spreken. De 'franje', waarmee we het rijkere woordgebruik bedoelen, komt later wel.